Id-Devozzjoni lejn Marija Santissima fl-Isla

450 sena ta' waqfiet Marjani

Fabian Mangion

L-Isla... ilsien ta' art f'nofs il-Port il-Kbir... belt mifruxa fuq il-baħar.

Fuq iż-żewġ għoljiet tagħha hemm jiddominaw żewġ koppli. Il-waħda tfakkar lill-Verġni Marija fit-Twelid tagħha, u l-oħra lill-Verġni Marija Port tas-Salvazzjoni.

Għaldaqstant, bħalma din il-belt hi mħażżma minn swar sammi mibnija mill-Kavallieri tal-Ordni ta' San Ġwann, daqstant ieħor hi mlibbsa b'żewġ tempji Marjani mill-isbaħ, xhieda ta' ħeġġa ta' poplu li dejjem irrikorra għal u fittex l-interċessjoni ta' Omm l-Imħallem Divin.

Ta' kull sena, imma, hekk kif titfaċċa l-għarixa ta' Settembru u fl-għabex ta' dawn il-jiem, issema kaħlani jibda jkanġi f'kuluri ħadrana mżewqa bi ħmura mitfija tax-xemx nieżla, il-qalb ta' kull Senglean, miġbura madwar nieqa, tfur bil-ferħ u ssir qalb waħda u b'leħen wieħed għalenija tgħanni t-ħabbira ta' twelid ħekk glorjuż.

"Jum twelidek, o Marija, huwa jum tal-akbar ferħ." Iva, fit-8 ta' Settembru 1565, Marija dehret sabiħa... ġiet tgħammar fostna.

Dan li ġej, għalhekk, hu xhieda ta' devozzjoni ħajja, għelm ta' mħabba u sinjal ta' rabta ferma li ntisġet bejn Marija u l-poplu Senglean tul dawn l-aħħar 450 sena.

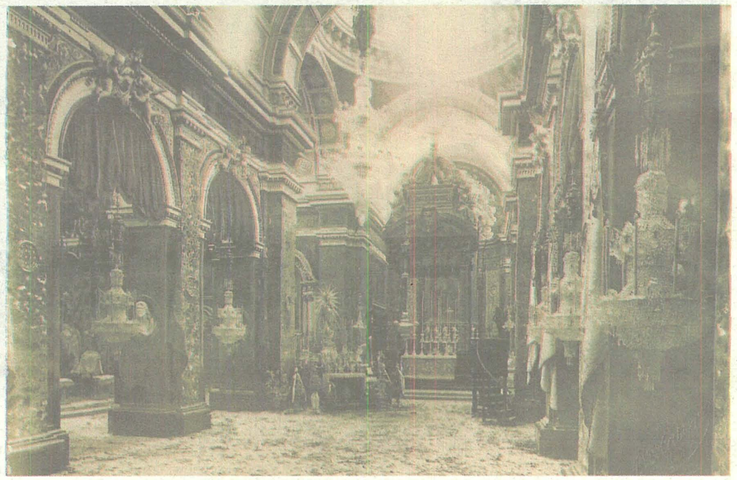

Il-Kolleġġjata Bażilika ta' Marija Bambina fl-Isla mħejjija għall-festa titulari fl-1924

Is-Seklu Sittax

L-1565 Il-forti San Mikiel u s-swar tal-belt tal-Isla jirreżistu għall-eħrex attakki tal-Assedju l-Kbir ta' Malta. Imma l-Isla ma tintrebaħx.

L-1580 Tiġi pproġettata u mibnija knisja ġdida fl-Isla biex tkun "Monument tar-Rebħa l-Kbira tal-Assedju".

Tiġi ddedikata lit-Twelid ta' Marija li, f'jum il-festa tagħha, il-Maltin kisbu dik ir-rebħa. Il-knisja tissejjaħ 'Santa Marija tal-Vitorja'.

Fil-moħħ tal-Maltin, ir-rebħa ssir ħaġa waħda mat-twelid tal-Madonna b'mod li bil-'Vitorja', il-Maltin ma jifhmux ħaġa oħra ħlief 'Marija Bambina'.

L-1581 Il-knisja l-ġdida ta' Santa Marija tal-Vitorja ssir parroċċa.

L-1594 Jissemma li fil-parroċċa kien hemm altar tal-Madonna tar-Rużarju.

L-1596 Fuq l-għolja tal-miħna, il-kappillan Dun Vinċenz Caruana jibni l-knisja ta' Santa Marija tal-Porto Salvo. Fil-bini tagħha kellhom sehem kbir dawk li kienu jaħdmu fuq il-baħar.

L-1598 15 ta' Jannar: Titwaqqaf f'Santa Marija tal-Porto Salvo it-tieni fratellanza tal-Isla – il-Fratellanza tal-Madonna tar-Rużarju għall-Baħħara.

Is-Seklu Sbatax

L-1615 Fil-knisja parrokkjali titwaqqaf it-tielet fratellanza – il-Fratellanza tal-Madonna tal-Karità – b'għanijiet li tgħin lill-foqra u li xxerred devozzjoni lejn il-Misterji tal-Passjoni.

L-1618 Tasal fl-Isla b'mod tassew providenzjali l-istatwa ta' Marija Bambina.

L-1621 16 ta' Mejju: waqt viżta pastorali mill-Isqof Baldassere Cagliares, issir deskrizzjoni tal-altar tal-Bambina u, għad-devozzjoni li kien iqanqal, il-Madonna tissejjaħ 'tas-Sokkors' – għall-għajnuna li l-poplu jittama mingħandha.

L-1631 Fi żmien 50 sena mill-bidu tal-parroċċa, minbarra t-titular, kien hemm fil-knisja parrokkjali sitt altari oħra ddedikati lill-Madonna. Dawn kienu: tal-Kunċizzjoni, il-Lunzjata, il-Viżitazzjoni, l-Assunta, tal-Karità u tal-Katina.

L-1636 Fuq ix-xaqliba tal-lemin tal-knisja parrokkjali, jinbena l-Oratorju tal-Purifikazzjoni tal-Madonna – il-Gandlora.

L-1640 Fil-knisja parrokkjali jiżdied altar ieħor iddedikat lill-Madonna tal-Grazzja.

L-1650 Titwaqqaf ir-raba' fratellanza – il-Fratellanza tal-Immakulata Kunċizzjoni.

L-1668 Tikber l-importanza tal-Fratellanza tar-Rużarju meta din tiġi ttrasferita mill-knisja tal-Porto Salvo, għall-knisja parrokkjali.

Is-Seklu Tmintax

L-1718 10 ta'April: Isir pellegrinaġġ bl-istatwa ta' Marija Bambina sal-knisja ta' Santa Marija Tal-Ħlas, f'Ħal Qormi, b'talb lill-Madonna għax-xita.

L-1721 Titwaqqaf it-tmien fratellanza: il-Fratellanza tal-Madonna tal-Karmnu bi skop devozzjonali.

L-1732 Isir pellegrinaġġ bl-istatwa ta' Marija Bambina sal-knisja tal-Madonna tal-Grazzja, Ħaż-Żabbar, b'talb lill-Madonna għax-xita.

L-1741 Il-pittur Senglean Francesco Zahra jpitter l-isbaħ żewġ kwadri għall-Isla: Il-Preżentazzjoni ta' Marija fit-Tempju u l-Annunzjata. Dawn illum jinsabu fil-kor tal-Bażilika.

L-1757 Isir pellegrinaġġ bl-istatwa ta' Marija Bambina sa Santa Marija tal-Porto Salvo fl-Isla, biex jintalab ħarsien kontra t-terremoti.

L-1759 2 ta' Lulju: Tibda ssir purċissjoni fil-festa tal-Viżitaz-zjoni mill-knisja tal-Porto Salvo.

Is-Seklu Dsatax

L-1804 Mariano Gerada jaħdem statwa tal-Immakulata Kun-ċizzjoni għall-Isla. Fil-knisja ta' San Giljan tinbeda devozzjoni lejn *La Madonna della Mercede* (Il-Madonna tas-Sokkors) li x-xbieha tagħha hi vvenerata fuq l-altar maġġur.

L-1810 Titwaqqaf fil-knisja parrokkjali l-Fratellanza tal-Madonna tal-Katina bl-iskop ewlie-ni li tkun xirka kontra d-dgħajja.

L-1813 Waqt pesta qalila, l-Isla twiegħed purċissjoni votiva u pellegrinaġġ kull sena bl-istat-wi ta' Ġesù Redentur, ta' Marija Bambina u ta' Santu Rokku jekk tibqa' meħlusa. L-Isla tibqa' bla mittiefsa u tkompli l-weġħda.

L-1814 15 ta' Mejju: Pellegrinaġġ sal-knisja tal-Lunzjata, fil-*Birgu, bl-istatwi tar-Rendetur* u tal-Bambina, b'ħajr wara l-ħel-sien mill-pesta.

L-1816 19 ta' Mejju: B'rabta mal-ħelsien mill-pesta, l-Arċip-riet Dun Vinċenz Cachia jbierek statwa tal-Madonna bit-titlu *Causa Nostræ Lætitiæ* (Bidu tal-Ferħ tagħna) u tissejjaħ 'il-Ma-donna tan-Nofs' għall-pożizzjoni tagħha f'nofs l-Isla.

L-1850 Il-pittur Senglean Tommaso Madiona pitter il-kwardu titular il-ġdid li juri t-Twelid tal-Madonna. Dan illum jinsab fl-Awla Kapitulari tal-Kolleġġjata Sengleana.

L-1876 11 ta' Lulju: Bit-ħab-rik tal-Prepostu Dun Anġ Rag-gio, twaqqfet il-*Congregazione dei Figli di Maria di Lourdes* fuq l-altar tal-Madonna ta' Lourdes. fil-knisja tal-Porto Salvo.

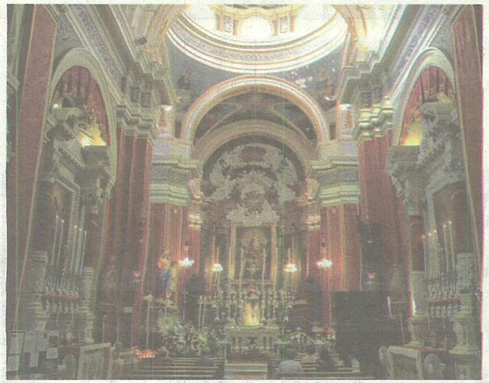

Il-knisja ta' Sidtna Marija tal-Porto Salvo fl-Isla mħejjija għall-festa titulari fl-2015

4 ta' Settembru 1921: l-Inkurunazzjoni tal-istatwa ta' Marija Bambina fix-Xatt tal-Isla

L-1884 Titwaqqaf il-*Pia Unio-ne* f'ġieħ Sidtna Marija tal-Qalb ta' Ġesù fil-knisja parrokkjali.

L-1888 L-iskultur Senglean Aristide Bonnici jaħdem fl-injam l-istatwa tal-Madonna tad-Dut-trina, li mbagħad saret Tal-Karmnu.

L-1888 Tinġieb minn Franza statwa tal-Madonna tar-Rużarju.

Is-Seklu Għoxrin

L-1920 1 ta' Mejju: Jiġi ppub-blikat ir-reskritt tal-Inkurunaz-zjoni tal-istatwa ta' Marija Bambina.

L-1921 4 ta' Settembru: L-Arċisqof Dom Mauro Caruana OSB jinkuruna l-istatwa ta' Marija Bambina fix-Xatt tal-Isla. Hekk, l-Isla saret Santwarju Marjan singulari bl-istatwa ta' Marija Bambina inkurunata b'digriet pontifiċju.

L-1943 8 ta' Settembru: Waqt il-purċissjoni bil-Bambina fl-Isla jitħabbar li l-Italja Faxxista ċediet u b'hekk il-gwerra għal Malta kienet intemmet.

L-1943 Jitwaqqaf fl-Isla l-ewwel *Præsidium* tal-Legion of Mary bl-isem *Madonna tal-Vittorja*.

L-1946 4 ta' Settembru: B'ċelebrazzjoni fix-Xatt tal-Isla, jitfakkar il-25 anniversarju mill-Inkurunazzjoni tal-Bambina. Kollox sar fuq nota sempliċi u ħafifa minħabba li kienet għadha kif intemmet il-gwerra.

L-1954 Is-Sengleani jagħtu xhieda ta' mħabbithom lejn il-Madonna fis-Sena Marjana imnedija mill-Papa Piju XII.

L-1956 29 ta' Jannar: Statwa ta' Marija Reġina ġiet imqieġħda fuq il-frontispizju tal-Bażilika.

L-1957 25 ta' Awwissu: Ftuħ mill-ġdid tal-Bażilika u t-trasport tal-Bambina mill-knisja tal-Porto Salvo li bejn l-1944 u l-1957 serviet bħala parroċċa proviżorja sakemm il-knisja parrokkjali ġiet mibnija u kkonsagrata mill-ġdid.

L-1968 5 ta' April: Fl-għeluq ta' Missjoni Parrokkjali li saret matul il-Randan, sar pellegrinaġġ bl-istatwa tad-Duluri fil-Ġimgħa ta' qabel il-Ġimgħa l-Kbira. Dan il-pellegrinaġġ baqa' jsir kull sena fis-sitt Ġimgħa tar-Randan.

L-1971 Saru festi kbar fl-Isla, tul din is-sena, fil-50 anniversarju mill-Inkurunazzjoni tal-Bambina. Nhar l-4 ta' Settembru, il-Kardinal Giacomo Lercaro, Arċisqof Emeritu ta' Bologna, qiegħed f'riġlejn il-Bambina warda tad-deheb imbierka minn San Pawl VI, Papa.

L-1983 31 ta' Mejju: Issir purċissjoni bl-istatwa tal-Madonna tal-Porto Salvo fl-okkażjoni ta' Sena Marjana għal Malta.

L-1985 F'din is-sena li fiha kien qed jitfakkar l-2000 anniversarju mit-Twelid tal-Madonna, saru ċelebrazzjonijiet kommemorattivi fil-parroċċa.

L-1996 Tul din is-sena, fl-Isla saru festi kbar u solenni fil-75 anniversarju mill-Inkurunazzjoni tal-Bambina. Fl-4 ta' Settembru, *Mons. Ġużeppi Mercieca*, Arċisqof ta' Malta, iċċelebra quddiesa pontifikali fix-Xatt u bierek il-libsa tad-deheb u l-fidda li saret għall-Bambina.

Is-Seklu Wieħed u Għoxrin

L-2007 25 ta' Awwisu: Fil-50 anniversarju mit-tiġdid tal-Konsagrazzjoni tal-Bażilika, issir replika tat-trasport tal-Bambina lejn il-Bażilika mill-knisja tal-Porto Salvo.

L-2017 31 ta' Jannar: Permezz tal-quddiesa kkonċelebrata fil-Bażilika, u fil-preżenza tal-istatwa ta' Marija Bambina esposta taħt it-tribuna, ġie inawgurat programm ta' ċelebrazzjonijiet biex jitfakkar ir-raba' ċentinarju mill-wasla fl-Isla tal-istess statwa tal-Bambina.

L-2018 Permezz ta' diversi ċelebrazzjonijiet ġie mfakkar ir-raba' ċentinarju mill-wasla tal-istatwa ta' Marija Bambina fl-Isla. Dawn laħqu l-qofol tagħhom f'Settembru, fil-jiem tal-festa titular, bil-preżenza tal-Kar-dinal Domenico Calcagno, Pre-sident Emeritu tal-Amministraz-zjoni tal-Patrimonju tas-Sede Appostolika.

L-għeruq ta' din ir-rabta huma fondi fil-fidi u fil-qalb. Dejjem hemm lok għal aktar x'jista' jissemma dwar l-għaqda ta' dan il-poplu ma' Marija ta' Nazaret. Għaliex din tidher ukoll fl-għażla tal-ismijiet tat-toroq, fin-niċeċ li hemm fil-kantunieri tad-djar, fl-ismijiet li nġataw lid-djar u fix-xbihat li tqiegħdu biswit il-bibien tagħhom, fil-monogramma tal-isem ta' Marija li ġiet mhux biss minquxa fuq il-blata tal-bibien, iżda wkoll mgħawġa fil-ħadid tal-gallariji.

Bir-raġun, għalhekk li, fil-poeżija *Il-miġja tax-Xbieha ta' Marija Bambina fil-Belt tal-Isla* (8 ta' Awwissu 1961), Mons. Carmelo Muscat, jikteb:

"Għal imħabbtek naħslu
b'demmna,
Jekk jeħtieġ il-bla: tas-swar,
Biex ma nħallu 'l ħadd iċisser
Din ir-rabta tal-azzar

Illi nħolqot bejnna w bejnek
F'din il-lejla tal-ġrajjiet,
Li titnaqqax b'ittri mdawla
Hawn fuq l-art u fis-smewwiet

Sabiex l-Isla u l-Madonna
Jibqgħu dejjem ta' xulxin
F'għaqda sħiħa tal-imħabba
Li ma għadx tinħall mas-snin."

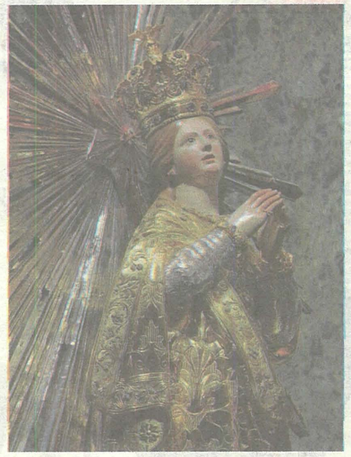

L-istatwa inkurunata ta' Marija Bambina

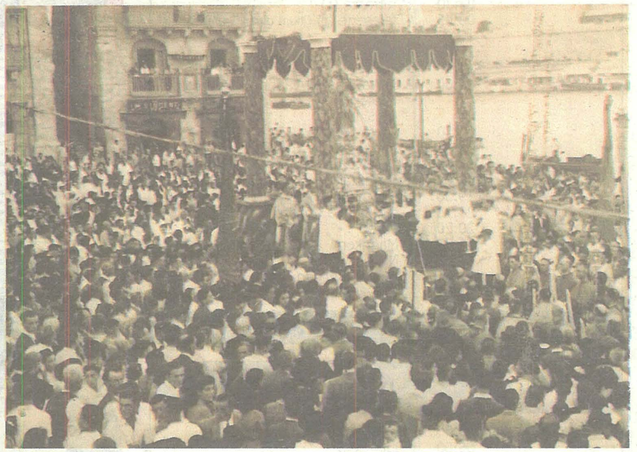

4 ta' Settembru 1946: ċelebrazzjoni fix-Xatt tal-Isla fil-25 anniversarju mill-Inkurunazzjoni tal-Bambina

4 ta' Settembru 1971: Il-Kardinal Lercaro jqiegħed Warda tad-Deheb f'riġlejn il-Bambina fil-50 anniversarju mill-Inkurunazzjoni

4 ta' Settembru 1996: ċelebrazzjoni fix-Xatt tal-Isla fil-75 anniversarju mill-Inkurunazzjoni tal-Bambina